https://doi.org/10.52673/18570461.26.2-81.30
CZU: 78.071.1(478):780.64

SONATA NR. 2 „ROMANTICĂ" PENTRU CLARINET ȘI PIAN DE OLEG NEGRUȚA: ASPECTE ARTISTICE ȘI TEHNICO-INTERPRETATIVE

Doctorand **Radu CAZAC**
E-mail: radu_cazac@yahoo.com
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-3035-4761
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
© 2026. Drepturile de autor aparțin autorului. Licență: CC BY 4.0.

***SONATA NO. 2 "ROMANTICA" FOR CLARINET AND PIANO* BY OLEG NEGRUȚA: ARTISTIC AND TECHNICAL-PERFORMANCE ASPECTS**

Summary. In the present study, the author aims to highlight both the artistic content of the work, elucidating the role of the solo instrument in creating the musical image, and certain technical and performance-related aspects. *Sonata no. 2 for clarinet and piano* by Oleg Negruța represents the classical genre, but called "Romantica", the composer renders an epic, narrative, melancholic musical content, taking into account the rigors of the Romantic era. Thus, the basic themes are smooth, with a pronounced melodiousness, meditative character. Some of these also represent a well-marked rhythmic aspect typical of a dance. The clarinet fulfills a declamatory-rhetorical function, generating dramaturgical tension through motivic fragmentation, register contrasts and expressive accents. In the second part, the instrument becomes the bearer of a lyrical and confessional dimension, being treated as an interiorized human voice, capable of transmitting subtle nuances of expressiveness. The finale of the sonata brings a new hypostasis of the clarinet, as a rhythmic generator and instrument of cyclic synthesis, capable of unifying the entire dramaturgical path of the work.
Keywords: sonata, clarinet, technical difficulties, Oleg Negruța, musical dramaturgy.

Rezumat. În studiul de față, autorul își propune să evidențieze atât conținutul artistic al lucrării, elucidând rolul instrumentului solistic în crearea imaginii sonore, cât și unele aspecte tehnico-interpretative. *Sonata nr. 2 pentru clarinet și pian* a lui Oleg Negruța se integrează în tradiția genului clasic de sonată, însă titlul „Romantică" indică orientarea compozitorului spre un conținut muzical epic, narativ și melancolic, raportat la rigorile estetice ale romantismului. Astfel, temele de bază sunt fluente, lirice, cu o melodicitate pronunțată și un caracter meditativ, iar unele dintre acestea sunt evidențiate printr-un profil ritmic bine conturat, specific unui dans. Clarinetul îndeplinește o funcție declamativ-retorică, generând tensiunea dramaturgică prin fragmentare motivică, contraste de registru și accente expresive. În partea a doua, instrumentul devine purtătorul unei dimensiuni lirice și confesive, fiind tratat ca o voce umană interiorizată, capabilă să transmită nuanțe subtile de expresivitate. Finalul sonatei relevă o nouă ipostază a clarinetului, aceea de generator ritmic și instrument de sinteză ciclică, capabil să unifice întregul parcurs dramaturgic al lucrării.
Cuvinte-cheie: sonată, clarinet, dificultăți tehnice, Oleg Negruța, dramaturgie muzicală.

INTRODUCERE

Sonata nr. 2 pentru clarinet și pian de Oleg Negruța reprezintă o lucrare de maturitate artistică, în care tradiția formei clasice de sonată este reinterpretată printr-un limbaj componistic modern, marcat de modalism extins, instabilitate funcțională și o gândire ciclică profund integrată. Lucrarea poartă titlul atribuit de compozitor, *Romantică*; acest fapt impune direct modul de gândire, interpretare și respectarea rigorilor epocii, atât la nivel compozițional, cât și la nivelul principiilor tehnice interpretative ale solistului. În acest context, cercetătoarea Augustina Florea menționează într-un articol: „Pentru dezvăluirea concepției componistice a sonatei interpretate este necesar a iniția o analiză muzicologică a lucrării, ținându-se cont de caracteristicile estetice ale genului de sonată romantică pentru vioară și pian, precum și a stilului muzical individual al compozitorului dat în ceea ce privește tratarea principiilor romantice de constituire a genului respectiv de sonate, aplicarea limbajului muzical" [1, p. 151].

Cele trei părți ale ciclului nu constituie entități autonome, ci sunt legate printr-o continuitate motivică și expresivă, clarinetul asumând rolul de purtător principal al discursului muzical, atât din punct de vedere structural, cât și semantic. Aceeași autoare afirmă:
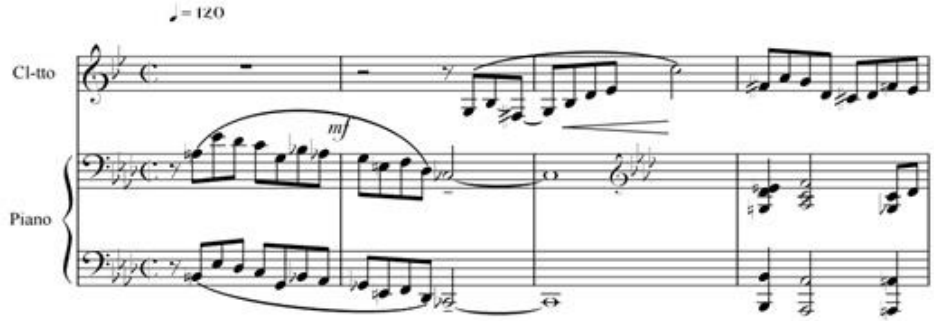
„Grefată de amprenta romantismului enescian, dar și cel european, Sonata valorifică, amplu și multiaspectual – în mod sistemic – folclorul autohton cu diverse caracteristici: de gen, structură melodică, manieră interpretativă vocală sau instrumentală, factură orchestrală etc. Identificarea valențelor romantice ale gândirii componistice cultivate pe tărâmul moștenirii folclorice strămoșești necesită o succintă analiză a tuturor mijloacelor de expresie muzicală, dar în special, spectru de imagini, tematism, tipare arhitectonice etc." [2, p. 73].

ANALIZA LUCRĂRII

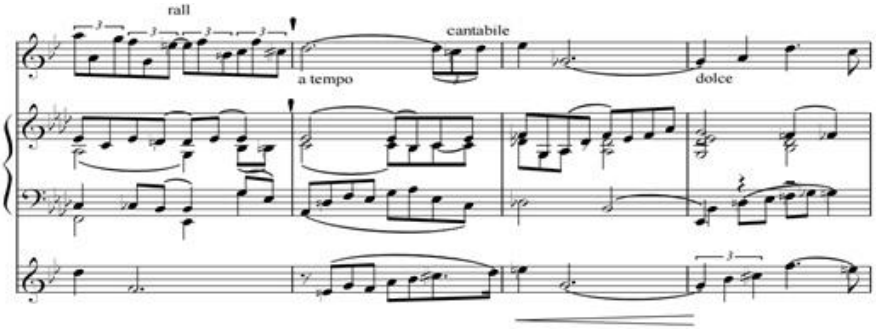
Prima parte a sonatei este construită într-o formă de sonată liberă, desfășurată între măsurile 1 și 120, în care pot fi identificate clar funcțiile de expoziție, dezvoltare și repriză variată, cu rol concluziv. Expoziția, cuprinsă între măsurile 1 și 42, introduce tema principală în primele măsuri ale lucrării. Aceasta este alcătuită din intervale disjuncte – cvartă micșorată, cvintă micșorată și septimă mică –, care conferă materialului sonor un caracter declamativ, tensionat și instabil. Linia melodică este fragmentată, articulată prin accente neregulate și pauze expresive, sugerând un discurs interior neliniștit. Clarinetul, încă din această etapă inițială, nu este tratat ca un simplu instrument melodic, ci ca un vector retoric, capabil să modeleze fraza prin variații timbrale și agogice subtile (Exemplul 1).

Tema secundară, expusă între măsurile 26 și 42, nu se delimitează printr-un contrast tonal clasic, ci printr-o schimbare de caracter: conturul melodic devine mai conjunct, valorile ritmice sunt alungite, iar discursul capătă un lirism reținut. Clarinetul explorează aici registrul mediu și acut, cu o emisie mai omogenă, sugerând o zonă de relativă stabilitate expresivă, fără a anula tensiunea latentă a întregii mișcări (Exemplul 2).

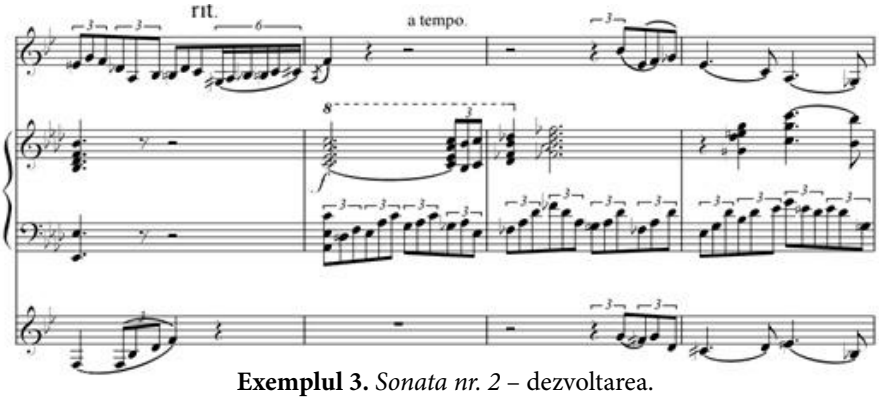
Dezvoltarea, cuprinsă între măsurile 42 și 86, reprezintă nucleul dramatic al primei părți. Materialul tematic este supus unor procese de fragmentare și variație motivică, fiind redistribuit în diferite registre ale clarinetului. Cromatismul intens și secvențialitatea

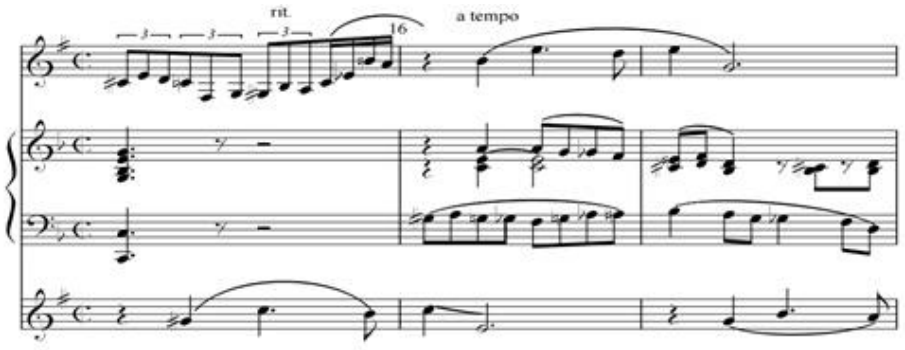
Exemplul 1. *Sonata nr. 2* – tema principală.

Exemplul 2. *Sonata nr. 2* – tema secundară.

Exemplul 3. *Sonata nr. 2* – dezvoltarea.
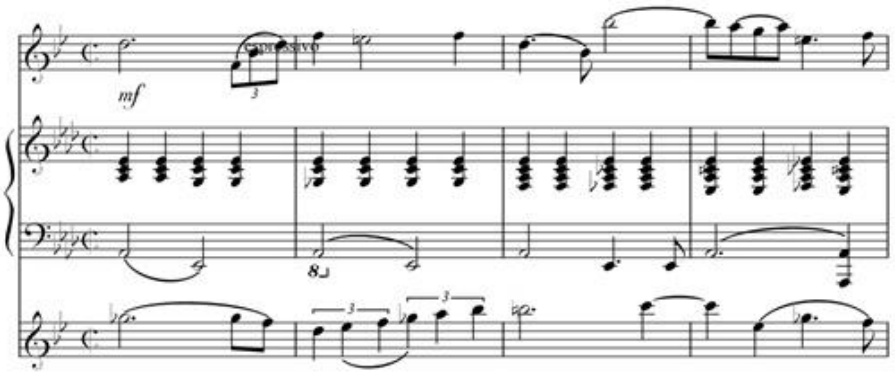

Exemplul 4. *Sonata nr. 2* – coda.

descendentă amplifică tensiunea, iar alternanța rapidă între registrele extreme creează impresia unei polifonii virtuale. Clarinetul devine aici un instrument al conflictului expresiv, solicitând o tehnică avansată de control a respirației și a dinamicii (Exemplul 3).
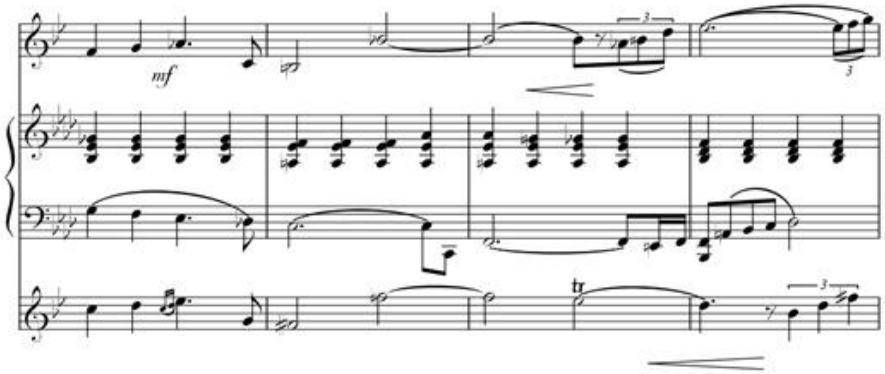
Repriza, desfășurată între măsurile 100 și 115, nu restabilește echilibrul inițial, ci reia tema principală într-o formă variată, mai condensată și mai tensionată. Coda, care încheie partea până în jurul măsurii 120, funcționează ca o sinteză motivică, în care elementele tematice sunt comprimate și orientate spre un final deschis, lipsit de rezoluție tonală tradițională. Rolul clarinetului în această primă parte este acela de protagonist absolut al construcției formale, instrumentul fiind responsabil atât de articularea arhitecturii, cât și de transmiterea tensiunii dramaturgice (Exemplul 4).

Partea a doua, desfășurată aproximativ între măsurile 1 și 96 ale mișcării, este organizată într-o formă tripartită de tip *A–B–A'*, având un caracter profund liric și meditativ. Secțiunea *A*, cuprinsă între măsurile 1 și 32, introduce o temă cantabilă, construită preponderent pe mișcare conjunctă și intervale mici. Linia melodică este amplă, cu fraze lungi, susținute de o respirație largă, iar clarinetul este tratat ca o voce umană interiorizată, capabilă să transmită nuanțe fine de expresivitate. Materialul sonor se caracterizează printr-o stabilitate relativă, cu o tendință de suspendare temporală (Exemplul 5).

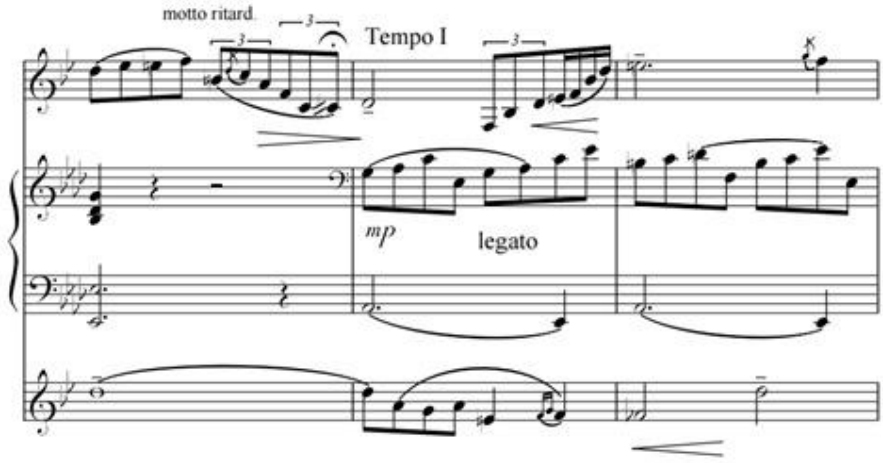
Secțiunea mediană *B*, situată între măsurile 33 și 68, aduce o intensificare expresivă prin intermediul unui cromatism accentuat și al unei ritmici mai neliniștite. Deși caracterul general rămâne introspectiv, tensiunea internă crește, iar clarinetul explorează con-

Exemplul 5. *Sonata nr. 2* – partea a II-a, tema A.

Exemplul 6. *Sonata nr. 2* – partea a II-a, tema B.

Exemplul 7. *Sonata nr. 2* – partea a II-a, tema A.

traste timbrale mai pronunțate, sugerând o frământare interioară (Exemplul 6).
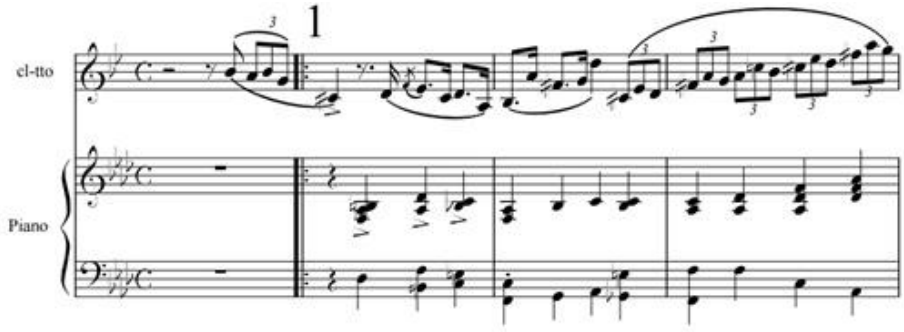
Revenirea *A*', între măsurile 69 și 96, reia tema inițială într-o formă variată, cu modificări subtile de dinamică și registru, conferind impresia unei rememorări transformate. În această parte, clarinetul îndeplinește funcția de instrument confesiv, accentul fiind pus pe calitatea sunetului și pe continuitatea frazei (Exemplul 7).

Partea a treia, finalul sonatei, este construită într-o formă de rondo liber, desfășurată aproximativ între măsurile 1 și 140, cu alternanța secțiunilor de tip *A–B–A–C–A* și cu o coda amplă. Tema principală *A*, introdusă în măsurile 1-24, are un caracter energic și afirmativ, reluând gesturi motivice din prima parte a sonatei (Exemplul 8).
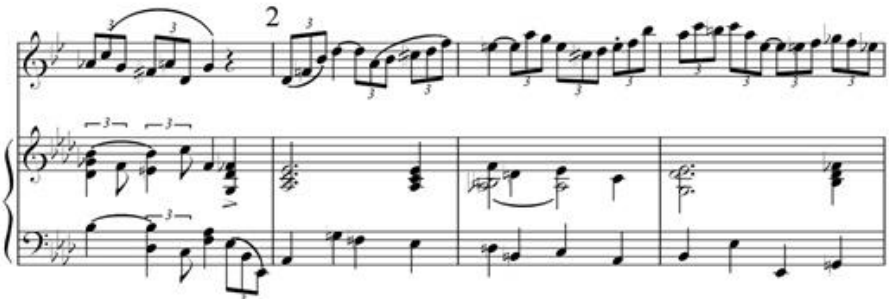
Secțiunea *B* (mm. 25-48) aduce un contrast liric, caracterizat prin fraze mai ample și o textură mai aerisită, în timp ce revenirea temei *A* (mm. 49–72) reafirmă caracterul dinamic inițial (Exemplul 9).

Secțiunea *C* (mm. 73-100) reprezintă punctul maxim al sintezei ciclice, integrând elemente tematice și expresive provenite din părțile anterioare: lirismul părții a doua și energia ritmică a scherzo-ului (Exemplul 10).
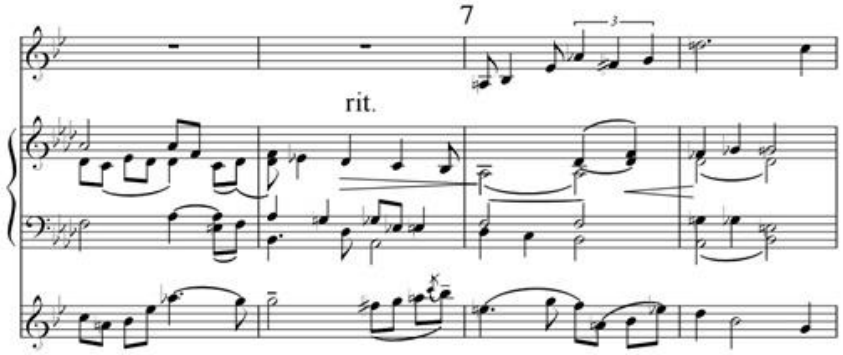
Ultima revenire a temei *A*, urmată de Coda (mm. 101-140), finalizează parcursul dramaturgic al sonatei, fără a oferi o rezoluție tonală definitivă, ci, mai degrabă, propunând o concluzie expresivă deschisă. Clarinetul își asumă aici rolul de instrument de sinteză, unificând întregul ciclu și închizând arcul narativ al lucrării (Exemplul 11).
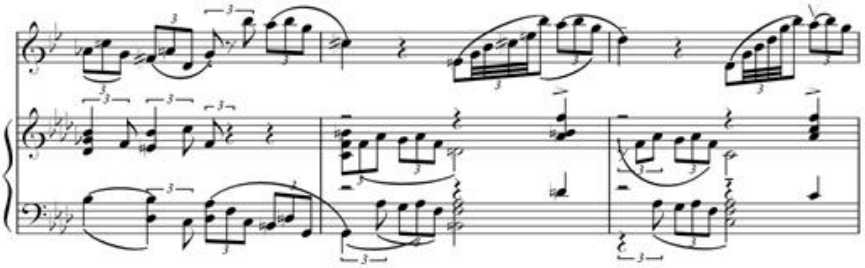

Exemplul 8. *Sonata nr. 2* – finalul, tema A.

Exemplul 9. *Sonata nr. 2* – finalul, tema B.

Exemplul 10. *Sonata nr.2* – finalul, tema C.

Exemplul 11. *Sonata nr. 2* – coda.
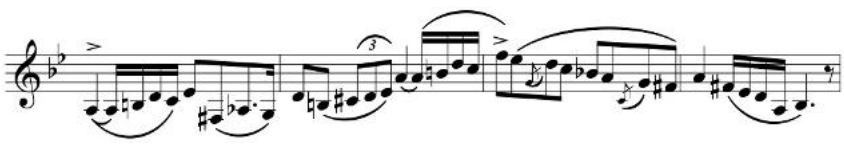
Rolul clarinetului în economia formal-expresivă a *Sonatei nr. 2*

În *Sonata nr. 2* de Oleg Negruța, clarinetul nu este folosit doar ca instrument solistic sau ca purtător al unei melodii principale, ci ca un element esențial de organizare a discursului muzical. Întreaga construcție a ciclului pornește de la posibilitățile expresive, timbrale și tehnice ale clarinetului, care devine punctul de plecare pentru formă, materialul sonor și desfășurarea dramaturgică a lucrării.
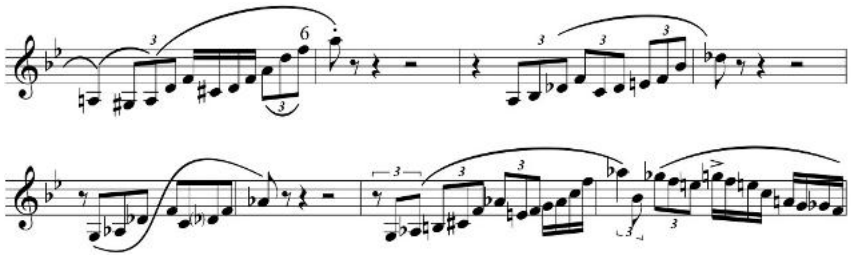
Încă din prima parte a sonatei, clarinetul își asumă un rol declamativ, aproape retoric, configurând discursul muzical prin motive melodice fragmentate, intervale ample și accente neregulate. Tema principală, prezentată în expoziție, solicită un tip de atac ferm, dar mobil, capabil să evidențieze caracterul discursiv al frazei fără a afecta continuitatea liniei melodice. În secțiunile construite pe alternanța registrelor extreme, interpretul trebuie să urmărească menținerea omogenității timbrale, evitând contrastele excesive de culoare între registrul grav și cel acut. Aceste treceri presupun un control precis al coloanei de aer și al poziției ambușorii, deoarece schimbările bruște de registru pot produce dezechilibre sonore sau instabilitate de intonație (Exemlul 12).

În dezvoltarea primei părți, fragmentarea motivică și intensificarea cromatismului transformă clarinetul în principalul generator al tensiunii dramaturgice. Frazele discontinue și accentele neregulate impun o gestionare atentă a respirației, astfel încât întreruperile necesare din punct de vedere tehnic să nu afecteze coerența discursului muzical. În pasajele cu densitate ritmică înaltă, dificultatea interpretativă constă în păstrarea clarității articulației concomitent cu flexibilitatea expresivă. Totodată, relația dintre clarinet și pian devine esențială pentru echilibrul arhitecturii sonore: pianul nu are un simplu rol de acompaniament, ci participă activ la construcția tensiunii prin intervenții ritmice, armonice și dinamice care completează discursul solistic (Exemplul 13).
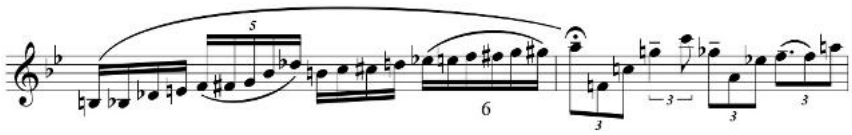
Partea a doua introduce un contrast evident prin caracterul său liric și cantabil. Aici, clarinetistul trebuie să privilegieze continuitatea frazei și uniformitatea sunetului, utilizând un *legato* amplu și o dinamică flexibilă. Spre deosebire de tensiunea dramatică a primei părți, această secțiune evidențiază o relație mai omogenă cu pianul, bazată pe echilibru timbral și sincronizare agogică subtilă. Pianul nu mai funcționează ca element generator de conflict, ci creează un fundal armonic fluid, care susține și amplifică expresivitatea

Exemplul 12. Alternanța registrelor la solist.

Exemplul 13. Fraze discontinue, pasaje dense, ritmică amplă și diversă.

Exemplul 14. *Legato* omogen, emisie precisă în registrul mediu și acut, stabilitate timbrală.

liniei solistice. Dialogul dintre cele două instrumente se bazează pe sincronizarea respirației muzicale și pe echilibrul timbral, interpretarea necesitând o atenție permanentă acordată dinamicii comune și flexibilității tempoului.
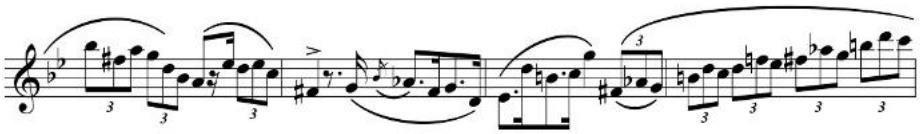
Rolul clarinetului se schimbă radical, iar funcția sa aici este predominant lirică și confesivă. Clarinetul este tratat aici asemenea unei voci umane interiorizate, iar linia melodică necesită un *legato* omogen și o emisie controlată, în special în registrele mediu și acut, unde sunetul trebuie să își păstreze căldura și stabilitatea timbrală. Dificultatea interpretativă constă în menținerea unei tensiuni expresive constante, fără a se recurge la contraste dinamice excesive, expresia fiind construită mai ales prin subtilități agogice și variații fine de culoare sonoră (Exemplul 14).

În secțiunea mediană a părții a doua, caracterul liric este păstrat, însă apar subtil elemente de instabilitate generate prin cromatism, inflexiuni ritmice și modificări armonice tensionate. Aceste pasaje solicită un control tehnic sporit al intonației, mai ales în succesiunile cromatice și în trecerile sensibile dintre registre. Revenirea materialului inițial evidențiază capacitatea clarinetului de a transforma discursul prin nuanțe timbrale și agogice minime, fără a modifica identitatea tematică.
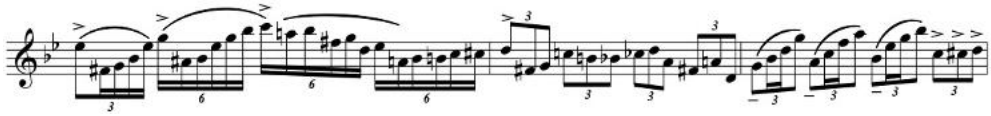
Partea a treia aduce un nou rol al clarinetului, instrumentul fiind utilizat într-o manieră aproape percutantă, care accentuează dimensiunea ritmică a discursului muzical. Tema principală a rondoului este construită pe articulații scurte, accente abrupte și schimbări rapide de registru, elemente care solicită o tehnică de *staccato* precisă și o coordonare foarte bună între atac și susținerea coloanei de aer. Caracterul ironic și, uneori, grotesc al acestei secțiuni, apropiat de estetica scherzoului modern, este obținut prin contraste dinamice bruște, accentuări neașteptate și flexibilitate agogică controlată. În acest context, clarinetul nu mai funcționează predominant ca purtător de melodie, ci devine un generator al tensiunii și ritmului.

Din punct de vedere interpretativ, dificultatea majoră constă în menținerea clarității articulației în pasajele rapide și în gestionarea trecerilor bruște dintre registre, fără pierderea omogenității sonore. Pasajele cu salturi ample și schimbări de accent necesită o mare precizie tehnică, deoarece orice dezechilibru poate afecta continuitatea și caracterul incisiv al discursului. Totodată, interpretul trebuie să controleze atent caracterul ludic-ironic al muzicii, evitând rigiditatea ritmică excesivă și păstrând mobilitatea expresivă specifică stilului de rondo (Exemplul 15).

Relația dintre clarinet și pian devine în această parte mult mai divergentă și dinamică. Pianul participă activ la construcția energiei ritmice prin formule ostinate, accente sincronizate și intervenții contrastante, care amplifică tensiunea discursului. Dialogul instrumental este construit pe alternanțe rapide între complementaritate și opoziție, ceea ce impune o sincronizare exactă între cei doi interpreți. În anumite secțiuni, clarinetul

Exemplul 15. Articulații scurte, accente abrupte și schimbări rapide de registru.

Exemplul 16. Alternanța rapidă dintre accente, schimbări bruște de registru și formule ritmice incisive.

preia inițiativa discursului, în timp ce, în altele, pianul introduce instabilitatea fluxului muzical.

După cum afirmă E. Gupalova, pentru O. Negruța „sunt caracteristice exprimarea caldă, nedisimulată, coloritul național pregnant, tendința spre utilizarea unei facturi armonic-acordice dense, a unor armonii complexe și a dezvoltării melodice a discursului muzical... Majoritatea lucrărilor originale ale compozitorului conțin dificultăți tehnice și artistice destul de importante... Toate lucrările sale denotă limpezimea frazării, precizia articulării, contururile tematice elastice, haşurile fine, avânturile strălucite în culminații și contrastele dinamice expresive care se întâlnesc și în interpretarea lăutărească." [4, pp. 111-113].

Coda finală solicită clarinetului o rezistență fizică și expresivă considerabilă, instrumentul fiind responsabil de închiderea arcului dramaturgic al sonatei. Pasajele concentrate din punct de vedere ritmic și dinamic, precum și menținerea tensiunii sonore până la ultimele măsuri impun un control riguros al respirației și al susținerii coloanei de aer. În această secțiune, interpretul trebuie să gestioneze cu atenție echilibrul dintre intensitatea expresivă și claritatea articulației, deoarece densitatea discursului poate afecta precizia atacurilor și omogenitatea timbrală, mai ales în registrele extreme.

Din punct de vedere tehnic, alternanța rapidă dintre accente, schimbări bruște de registru și formule ritmice incisive solicită flexibilitate și rezistență instrumentală. Relația cu pianul devine aici decisivă pentru construcția culminației finale: cele două instrumente funcționează ca un ansamblu unitar, în care sincronizarea accentelor, a dinamicii și a pulsației ritmice contribuie la amplificarea caracterului dramatic al încheierii (Exemplul 16).

Lipsa unei rezoluții tonale clasice accentuează caracterul modern al lucrării, iar clarinetul finalizează parcursul nu printr-o stabilizare definitivă a tensiunii, ci printr-o afirmare expresivă deschisă. Astfel, rolul clarinetului în coda finală depășește funcția de concluzie formală și devine expresia unei sinteze dramaturgice și stilistice a întregii lucrări.

Un studiu recent, dedicat creației lui Oleg Negruța, subliniază faptul că „importanța muzicii de cameră este vădită, constituind un factor primordial și inevitabil, oferindu-i compozitorului posibilitatea să pună accent pe anumite amănunte, care vor contribui la formarea particularităților stilistice ale creației sale componistice, asupra dezvoltării și perfecționării mijloacelor de expresie, a limbajului muzical, convertind totul într-un laborator de creație cu formule specifice și experimente de valoare ce îmbogățesc arealul componistic național" [3, p. 13].

CONCLUZII

Sonata nr. 2 pentru clarinet și pian de Oleg Negruța se constituie într-un reper al literaturii camerale autohtone, reprezentând o sinteză matură între rigoarea formei clasice și libertatea de expresie specifică modernismului moderat. Titlul programatic, *Romantică*, ca indiciu estetic, reprezintă o premisă structurală care guvernează întreaga dramaturgie a ciclului, impunând o abordare interpretativă de o înaltă sensibilitate retorică.

Analiza lucrării relevă o gândire ciclică profundă, în care entitățile sonore ale celor trei părți sunt integrate într-un flux narativ unitar. În prima parte, compozitorul redefinește forma de sonată prin utilizarea unui limbaj modal extins și a unui tematism marcat de instabilitate. Clarinetul se impune aici ca un vector retoric, transformând intervalele disjuncte și fragmentarea melodică într-un discurs tensionat, aproape declamativ. Această secțiune stabilește rolul clarinetului ca instrument solist și, în același timp, ca agent structural capabil să genereze conflict și rezoluție prin variații timbrale subtile.

Partea a doua a ciclului mută centrul de greutate spre zona introspecției. Aici, clarinetul împrumută calitățile vocii umane, devenind un instrument confesiv prin excelență. Organizarea tripartită favorizează o explorare a lirismului pur, unde frazarea lungă și omogenitatea timbrală creează un spațiu contemplativ. Atmosferă meditativă, deși nu este lipsită de tensiune, rămâne una interiorizată, fiind sugerată prin inflexiuni cromatice care amintesc de filonul enescian.

Finalul sonatei, sub formă de rondo liber, reunește elementele anterioare într-o sinteză dinamică. Clarinetul își demonstrează versatilitatea prin treceri rapide de la momente percutante și ironice la pasaje de o mare densitate ritmică. În această ultimă parte, instrumentul funcționează ca un mediator între ipostazele contrastante ale opusului, unificând arcul narativ într-o concluzie expresivă deschisă.

Din perspectivă muzicologică, lucrarea valorifică folclorul autohton într-o manieră sistemică, integrând elemente de structură melodică și factură instrumentală tradițională într-un context cult modern. Așa cum reiese din literatura de specialitate, creația camerală a lui Oleg Negruța reprezintă un veritabil „laborator de creație cu formule specifice și experimente de valoare ce îmbogățesc arealul componistic național".

Așadar, *Sonata nr. 2* depășește sfera unei simple piese de repertoriu, constituind o demonstrație de măiestrie în care clarinetul devine nucleul generativ al formei. Lucrarea solicită interpretului nu doar o tehnică digitală impecabilă, ci și o stăpânire profundă a resurselor de expresie, confirmând faptul că, în viziunea lui Negruța, muzica de cameră reprezint factorul primordial în cristalizarea unui limbaj muzical autentic și inovator.

Articol recepționat: 27 ianuarie 2026
Articol acceptat: 12 mai 2026

BIBLIOGRAFIE

1. Florea, A. Sonata romantică pentru vioară și pian – dimensiune distinctă a prevederilor curriculare în cadrul procesului de formare a tânărului muzician, în: Valorificarea strategiilor inovaționale de dezvoltare a învățământului artistic contemporan (Materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională, 11–12 decembrie 2015, Bălți). Bălți: Universitatea de Stat „Alecu Russo", 148-154.

2. Florea, A. Valențe romantice ale tendințelor naționale și universale în Sonata pentru vioară și pian de Sabin Drăgoi, în: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică, 2020, nr. 2 (37), 72-78.

3. Trocinel, D.; Gîrbu, E. Unele aspecte ale creației compozitorului Oleg Negruța, în: Învățământul artistic – dimensiuni culturale (Materialele Conferinței științifice internaționale, ediția 2022). Chișinău: Notograf Prim, 2022, 11-16.

4. Gupalova, E. Lucrările pentru pian în contextul creației componistice de Oleg Negruța, în: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică, 2015, nr. 2 (25), 108-114.

Violeta Diordiev. *Nocturnă de toamnă*, 2018, carton, pastel, creioane colorate, 60 × 70 cm.